

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки
Кафедра управління та бізнес-адміністрування

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему: **«Управління публічними фінансами регіонів України»**

Виконала: студентка 4 курсу,
освітнього рівня «бакалавр»,
групи ПУА-41(з),
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
освітньої програми «Публічне управління та
адміністрування»
Ребезюк Богдана Романівна

Керівник: Гой Н.В. кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри управління та
бізнес-адміністрування

Рецензент: д.е.н., проф. Шеленко Д.І.

ЗМІСТ

Вступ	10
Розділ 1. Теоретико-методичні основи управління публічними фінансами регіонів	13
1.1. Теоретичні засади дослідження управління публічними фінансами	13
1.2. Наукові підходи до удосконалення організаційно-економічного механізму управління публічними фінансами	23
1.3. Особливості формування структури забезпечення управління публічними фінансами	28
Розділ 2. Визначення економічних характеристик та тенденцій розвитку регіонів України	38
2.1. Аналіз стану економіки України та інвестиційних ресурсів регіонів	38
2.2. Оцінка інноваційної паспортизації регіонів як складова організаційно-економічного механізму управління публічними фінансами	51
2.3. Аналіз системи самоуправління в організаційно-економічному механізмі управління публічними фінансами	59
Розділ 3. Удосконалення організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення управління публічними фінансами регіонів	68
3.1. Розробка формалізованої моделі планування розвитку регіону і підвищення його конкурентоздатності	68
3.2. Організаційні заходи удосконалення системи управління публічними фінансами	78
3.3. Пропозиції щодо розробки інструментарію удосконалення організаційно- економічного механізму управління публічними фінансами	81
Висновки	85
Список використаних джерел	87

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Особливості сучасного етапу розвитку регіонів України полягають у кристалізації проблем, пов'язаних як із негативним впливом світових кризових явищ, спричинених пандемією та вимушеним скороченням економічної активності внаслідок загальнонаціонального карантину, так і з низкою внутрішніх проблем, накопичених регіональними економічними системами за минулі роки.

Падіння у 2020 р. – першому півріччі 2021 рр. таких показників, як виробництво промислової і сільськогосподарської продукції, зростання безробіття, скорочення реальних доходів населення та обсягів капітальних інвестицій в усіх регіонах України є індикаторами того, що на цей час у регіонах відсутні дієві механізми адаптації та протистояння дії кризових чинників і формування підстав для економічного розвитку на самодостатній основі. Незважаючи на те, що завдяки комплексним реформам, проведеним у 2017–2020 рр., в Україні було здійснено децентралізацію влади, передано на місцевий рівень функції управління, створено об'єднані територіальні громади та зменшено адміністративний вплив, регіони не повною мірою одержали можливість самостійно обирати напрями розвитку та розпоряджатись власними коштами. Усі регіони України виявились недостатньо підготовленими до таких змін і на сьогодні відчувають брак інвестиційних ресурсів, що створює значні проблеми для подальшого розвитку.

Розвиток економіки в цілому і особливості управління публічними фінансами є важливим і водночас проблемним науковим питанням протягом століть історії людства. На кожному історичному етапі гострота окремих питань визначалась рядом факторів, як-от політичним устроєм, природними ресурсами, розвитком науки та наукових поглядів, затребуваністю суспільства, у зв'язку з чим проблема обґрунтування організаційно-економічних механізмів управління публічними фінансами не знижує своєї актуальності. Питанням розвитку країн і регіонів віддали свою увагу такі науковці, як Р. Акофф,

І. Ансофф, Д. Бьюкенен, П. Друкер, Е. Мейо, М. Кастельс, Т. Портер, Т. Сааті, Й. Шумпетер, Г. Хакен. Їх праці заклали фундаментальні наукові основи в теорію рушійних сил розвитку, з урахуванням історичних обставин і специфіки окремих країн. Дослідженню проблем стимулювання фінансового розвитку регіонів у контексті реформування територіального розвитку і укріплення основ місцевого самоуправління, державної підтримки регіонів і створення об'єднаних територіальних громад присвятили свої праці М. Аверкіна, В. Васильєв, Н. Белікова, З. Герасимчук, А. Гриценко, Ю. Ганущак, І. Дунаєв, В. Решетило, В. Родченко, Ткачук, О. Тур та ін.

Проте невирішеними залишаються питання, пов'язані з розробкою наукового підґрунтя для формування складових організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення розвитку України з урахуванням їх соціально-економічної специфіки. Недостатньо висвітленими в науковому інформаційному просторі також є проблеми оцінювання потенціалу регіонів і їх інвестиційної привабливості, створення сучасного організаційно-економічного механізму управління розвитком, розбудови сучасного менеджменту та технологій проєктного управління.

Аналіз сучасних теорій і практичного зарубіжного та вітчизняного досвіду стали підґрунтям для дослідження проблем фінансового забезпечення розвитку регіонів і дали можливість визначити ключові моменти наукового дослідження, які стосуються механізму управління публічними фінансами і розбудови інструментарію забезпечення реалізації інноваційних програм, що й зумовило актуальність обраної теми дослідження, її мету та завдання.

Мета і завдання дослідження. Метою бакалаврської роботи є розробка теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій до формування складових організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення розвитку регіонів України.

Для досягнення поставленої мети в роботі було вирішено такі завдання: узагальнити наукове підґрунтя дослідження особливостей регіонального розвитку з позицій інституціональної теорії просторової організації територій та на цій основі удосконалити понятійний апарат проблематики

фінансового забезпечення управління публічними фінансами;

оцінити стан і тенденції соціально-економічного розвитку регіонів України й удосконалити методичний підхід до ідентифікації впливу різних факторів на зміни активності інвестиційної діяльності регіонів України;

розробити концептуальний підхід до формування оновленої моделі організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення управління публічними фінансами;

удосконалити методичні положення щодо розробки формалізованої моделі планування управління публічними фінансами;

розвинути методичне забезпечення формування напрямів регіональної інвестиційної політики.

Об'єктом дослідження є процес управління публічними фінансами в умовах формування нового організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення регіонів.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретико-методичних і практичних підходів до управління інвестиційним забезпеченням розвитку регіонів України.

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою дослідження стали фундаментальні положення економічної теорії, регіоналістики й інституційної теорії. Використано наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених з питань управління розвитком територіально організованих економічних систем, концептуальні розробки з питань впливу інновацій на соціально-економічний розвиток. У дослідженні враховано законодавчі та нормативні акти, методичні й інструктивні матеріали міністерств і відомств України, матеріали зарубіжного досвіду та статистичної звітності.

Для вирішення окремих завдань використано спеціальні методи: узагальнення та порівняння – для визначення відмінностей між регіонами та динаміки їх розвитку; системного та структурованого аналізу – для деталізації проблемних ситуацій у регіонах; логіко-структурного моделювання

– для визначення зв'язку між чинниками впливу на розвиток регіонів; стратегічного та ситуативного моделювання – для визначення елементів

7
організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення управління публічними фінансами; методів конфліктології – для оцінки впливу конфліктів і девіантності економіки на процеси управління публічними фінансами; інституційного підходу – для розгляду взаємозв'язку та взаємовпливу економічних, соціальних та організаційно-управлінських процесів; інжинірингового підходу – для застосування технології проєктного управління в завданнях управління публічними фінансами; економіко-математичного моделювання – для розробки алгоритмів і технологій управління процесом управління публічними фінансами; багатофакторного мультиплікативного моделювання – для ідентифікації впливу факторів на зміни активності інвестиційної діяльності регіонів України; кластерного аналізу – для групування регіонів України за рівнем впливу факторів на зміни їх інвестиційної активності; індексного аналізу

– для кількісної оцінки факторів на зміни функціонального показника інвестиційної активності регіонів України.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти України й інших країн світу, статистичні дані Державного комітету статистики України, національні та регіональні цільові програми розвитку, стратегії соціально-економічного розвитку регіонів України, статистичні дані Державних статистичних служб інших країн світу, інші джерела.